

u vezi koje knjige je i dan ovaj prikaz.

Nije potrebno posebno naglašavati koliko vrijednost imaju spisi dubrovačke kancelarije koje je Lučić sabrao i objavio u ovoj drugoj knjizi zapisa. On još radi i sabire materijal za iduću treću i četvrtu knjigu. Ovdje se radi o spisima naših srednjovjekovnih notara koji sadržavaju obilje vrijednih podataka potrebnih u proučavanju društveno-ekonomskih, kulturnih i političkih pitanja, a isto tako demografskih i drugih. Sadržaj tih notarskih spisa obuhvaća zadužnice, kupoprodaje, darivanja, zaloge, razne ugovore o obrtničkim, uslužnim i trgovačkim poslovima, te presude i oporuke, — kratko rečeno — pružaju uvid u život

svih slojeva stanovništva i njegov svakidašnji rad, što ne možemo naći u raznim zakonskim zbornicima i Statutu.

Potrebno je naglasiti da je istraživanje dubrovačke prošlosti i čitanje arhivskih dokumenata, a pogotovu onih na srednjovjekovnom latinskom jeziku, dug i mukotrpan posao, a nasdasve kad se radi o spisima dubrovačke kancelarije iz 13. i početka 14. stoljeća. Stoga treba odati priznanje Josipu Lučiću na naporu koji je uložio u pripremanju druge knjige »Spisa dubrovačke kancelarije« kojom je zadužio sve istraživače prošlosti Dubrovnika.

Ilija Mitić

JOSIP LUETIĆ, POMORCI I JEDRENJACI REPUBLIKE DUBROVAČKE, NAKLADNI ZAVOD MATICE HRVATSKE, ZAGREB 1984. G.

Na osnovi dugogodišnjeg istraživačkog rada u Historijskom arhivu u Dubrovniku autor je napisao i objavio mnogobrojne radove o dubrovačkom pomorstvu, od kojih su najvažniji, s potrebnim dopunama i preinakama, sabrani u ovoj knjizi. Knjiga ima 377 stranica i bogat slikovni prilog sa 101 slikom. U tom slikovnom prilogu nalazimo stare dubrovačke pomorske isprave, slike dubrovačkih pomoraca, admirala, brodske opreme, zatim slike starog Dubrovnika, njegove okolice i dubrovačkih otoka.

U uvodu autor govori o dubrovačkoj državi u milenijskom svjetskom pomorsko-trgovačkom okviru, a u prvom dijelu spominju se dubrovački pomorci, kartografi, nautički stručnjaci, španjolski admirali i pomorski vojskovođe te privrednici i diplomati, kao i dubrovački kapetani od XVII. do XIX. stoljeća. U drugom dijelu knjige autor piše o najstarijim tipovima dubrovačkih brodova i o raznim vrstama dubrovačkih jedrenjaka. Iza toga

slijede tri priloga kojima autor želi bolje upoznati čitaoce s tehnikom pomorsko-trgovačkog poslovanja i pomorskim pravom (sadržaj police o osiguranju tereta, primjer ugovora o gradnji broda i imenovanje zapovjednika, te dokumenat o nastaloj šteti), kao i prikaz državne (pomorske) zastave Dubrovačke Republike. Na kraju nalazi se napomena pisca u kojoj on objašnjava nastanak ove knjige, zatim slijedi popis literature, koja se odnosi na pomorstvo Dubrovnika, njegove pomorce i jedrenjake, bilješka o piscu knjige, te bibliografija njegovih knjiga, brošura i separata te prilično veliki sažetak na engleskom jeziku.

Pomorstvo i pomorska trgovina starog Dubrovnika i njegove republike nedovoljno je proučena i istražena, pa iz tog razloga objavljivanje ove knjige iz dubrovačke prošlosti ima posebno značenje. U uvodu autor govori o dubrovačkoj mornarici od IX. stoljeća, od vremena kad je Dubrov-

nik vezan uz Bizant, pa sve do uki-
danja Dubrovačke Republike od strane
Francuza 1808. g., navodeći pritom
brojčano stanje dubrovačkih brodova
u raznim razdobljima. Pisac je pove-
zao postojanje dubrovačke države (od
1358. pa do 1808. g.) s najbogatijim
razdobljem dubrovačke pomorske pro-
šlosti, smatrajući da je politička samo-
stalnost i priznata neutralnost Dubro-
vačke Republike u međunarodnim od-
nosima omogućila veliki uspon njezi-
na pomorstva. Iz tog razloga autor u
svojoj knjizi kaže: »... Dubrovačka
Republika i dubrovačko pomorstvo
skupa su nastali, zajedno rasli, zajedno
padali i na kraju zajedno propali«.

Govoreći o pomorcima, autor spo-
minje admirala M. Gjorgjića, istaknu-
tog pomorskog vojskovođu iz XIV. sto-
ljeća, inženjera P. Miličevića, gradi-
telja i pomorskog arhitekta iz XV.
stoljeća, te pomorca i diplomatu V.
Bunu. Među dubrovačkim kartografi-
ma i nautičkim stručnjacima nalazimo
u knjizi kapetana N. Sagroevića—Sagri,
V. Vlčića osnivača kartografske škole
u Livornu, K. Anticu nautičkog struč-
njaka iz XVIII. stoljeća, te V. Stjepo-
vić-Skočibuhu. Nadalje autor piše o
španjolskim admiralima, pomorskim
vojskovođama, privrednicima i diplo-
matima, te među njima spominje Oh-
mučeviće iz Slanog, K. Martološića sa
Lopuda, Mažibradića iz Rijeke Dubro-
vačke, S. Gundulića, zapovjednika du-
brovačke ratne mornarice, zatim kape-
tana J. Priskića, istaknutnog pomor-
skog privrednika XVIII. stoljeća, po-
morca i diplomata I. Kaznačića, kar-
tografa i pjesnika, te A. Radovića, ge-
neralnog konzula Dubrovačke Repub-
like za kraljevstvo Sardinije. U ovom
prvom dijelu knjige nalazimo i popis
istaknutih dubrovačkih kapetana
XVII. stoljeća, te dubrovačke kapetane
koji su plovili na brodovima izvan-
jadranske plovidbe od 1744. do 1760. g.
te od 1797. do 1808. g.

U drugom dijelu knjige autor piše
o izgledu i nazivima dubrovačkih je-
drenjaka od XIII. do početka XIX.
stoljeća, navodeći najstarije tipove
brodova, a među brojnim dubrovač-
kim brodovima raznih veličina i na-
ziva spominje i brod »Argosy«, jedre-
njak svjetskog glasa, »galijun«, najču-
veniji dubrovački jedrenjak i »or-
manicu«, naš tip ratnog broda.
U daljem izlaganju nalazimo po-
datke o »galijici« i drugim dubro-
vačkim ratnim brodovima, njihovoj
posadi, opremi i ukrašavanju, o »fi-
ljugi«, najznačajnijem ratnom brodu
Dubrovačke Republike, o »pulaki« du-
brovačkom jedrenjaku XVIII. i početa
XIX. stoljeća, te o »briku« kao
najbrojnijem među dubrovačkim pre-
kooceanskim jedrenjacima. Govoreći
o zastavi Dubrovačke Republike, autor
navodi da je glavna dubrovačka držav-
na pomorska zastava bila ona s likom
sv. Vlaha, a da je zastava s natpisom
»Libertas« bila sporedna, te da se ta
glavna zastava vijorila na dubrovač-
kim brodovima po raznim plovidbe-
nim putovima svijeta.

Ova knjiga J. Luetića korisno će
poslužiti svima koji se bave ili će se
baviti istraživanjem pomorske prošlo-
sti starog Dubrovnika. Sam je autor
u svojoj knjizi naveo da je svrha nje-
gove knjige »... da bolje upoznamo dio
naše prošlosti, dio onog složenog dru-
štveno-ekonomskog mehanizma na ko-
jem se temeljila stoljetna moć dubro-
vačkog pomorstva i brodarstva, moć
blagostanje i kultura Dubrovnika«. Zbog
svega navedenog bilo je potreb-
no u najkraćim crtama prikazati ovu
knjigu koja pridonosi boljem pozna-
vanju najvažnije osnove ekonomskog
blagostanja starog Dubrovnika i nje-
gove republike, a to je njegovo po-
morstvo i pomorska trgovina.

Ilija Mitić